

SATAKUNNAN VANHUSNEUVOSTO
Muistio 5.10.2018
Satakunnan vanhusneuvoston kokous 4/2018

AIKA perjantai 5. lokakuuta 2018 klo 13 – 15
PAIKKA Satakuntaliitto, Pohjoisranta 11 D, kolmas kerros, neuvotteluhuone 1
LÄSNÄ

Aro-Heinilä Asko, Satakuntaliitto, puheenjohtaja

Henell Matti, Eläkeliiton Satakunnan Piiri ry

Kangassalo Ritva, Satakunnan vanhustuki ry

Keiholehti Esko, Satakunnan Kansallinen Senioripiiri ry

Keltto Aku, Länsi-Suomen Diakonialaitos

Riuttamäki Simo, Satakuntaliitto

Silvola Keijo, Pohjois-Satakunta

Sinisalo Arto, Eläkkeensaajien Keskusliiton piiri ry

Teeri Sari, SAMK

Telin Tuula, Eläkeläiset ry Satakunnan aluejärjestö

Koivula Ulla, Satakuntaliitto, sihteeri

Esteestä ilmoittivat Irma Roininen, Leea Hiltunen ja Olavi Mäkinen.

1. Kokouksen avaaminen

Asko Aro-Heinilä avasi kokouksen. Satakunnan vanhusneuvosto esittäytyi alustajille.

2. Varsinais-Suomen ja Satakunnan Muistiluotsi, aluesuunnittelija Marja Takala – **MUISTILUOTSIN TERVEISET MUISTIPERHEIDEN NÄKÖKULMASTA SOTEUUDISTUKSESSA–** tähän liittyy pdf Muistiluotsi

- Muistiluotsi on asiantuntijatukikeskus, kolmannen sektorin toimija muistisairaille ja heidän perheilleen. STEAN 100 % rahoituksella aluesuunnittelijan lisäksi Muistiluotsissa työskentelevät muistiohjaaja ja muistineuvoja. Muistiluotsin toimintaa hallinnoi Varsinais-Suomen Muistiyhdistys ja siksi Muistiluotsin toiminta on yhdistettynä Varsinais-Suomi ja Satakunta ja Varsinais-Suomessa on sama henkilöstömäärä kuin Satakunnassa sekä yhteinen esimies aluejohtaja Minna Rosendahl.
- muistisairautta pidetään kansantautina – myös työikäisistä 7000 – 10000 henkilölle on tehty muistisairaudesta diagnoosi - Satakunnassa muistisairaita on reilu 9000, luvussa

ovat mukana lievässä taudin vaiheessa olevat, Satakunnassa työikäisiä sairastuneita on n. 250 diagnoosin saanutta. Luvut ovat laskennallisia väestömäärään suhteutettuja.

- jaettiin esite Muistiluotsin Muistityötä Satakunnassa - liitteenä.
- etenevistä muistisairauksista edelleen Alzheimer on yleisin
- aivoterveelliset elämäntavat on hyvä omaksua vauvasta vaariin
- miten kunnissa voitaisiin ottaa ennaltaehkäisyn piiriin muistisairaudet – muistisairauksien riskitekijöitä ovat osittain samat kuin maakunnan yleiset hyvinvoinnin haasteet: - keskeiset probleemat ovat päihheet, ylipaino ja liikkumattomuus – pitäisi pohtia, miten konkreettisesti kussakin kunnassa voitaisiin huolehtia aivoterveellisistä elämäntavoista kaikilla sektoreilla kulttuurista liikuntatoimeen infroineen
- tietoisuus ja kiinnostus asiaa kohtaan on lisääntynyt – lisää kysellään ja otetaan yhteyttä myös ennaltaehkäisevästi. Muistisairauksia voidaan ehkäistä ja aivoterveyttä voidaan hoitaa.
- työterveyshuolto on ison haasteen edessä työurien pidentyessä, masennus on yksi riskitekijä, kuormittavien asioiden tunnistaminen ennakkoon tärkeää
- elintapojen huomioiminen viimeistään keski-iässä hidastaa sairauden puhkeamista 5 vuodella ja täten 50 vuodessa voitaisiin sairastuneiden määrä puolittaa
- ajoissa aloitettu lääkitys ja kuntoutus viivästyttää laitoshoitoon menoa jopa kahdeksalla kuukaudella, ja kun omaishoitajaa ja perhettä tuetaan intensiivisesti, laitoshoitoon siirtyminen voi myöhentyä jopa vuodella
- Kansallinen muistiohjelma, Muistiystävällinen Suomi vuoteen 2020 mennessä 2012 – 2020 – suunta on ollut oikea, muutokset ovat olleet positiivisia – toimenpiteet tulisi kirjata näkyviin kuntien hyvinvointistrategioissa ja taloussuunnitelmissa. Muistiohjelma löytyy osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3224-1>
- asenne ratkaisee – tiedottaminen ja asiantiedon jakaminen helpottaa ihmisten suhtautumista asiaan, kyse on neurologisesta sairaudesta kuten Parkinson tai epilepsia, sairautta ei tarvitse hävetä
- Muistihoitopotilaan hyvän hoitoprosessin kuvaus löytyy liitteestä
- keskustelua yhteneväisistä palveluprosesseista tarvitaan, tavoitteena yhdenmukaiset ja tasavertaiset palvelut koko maakuntaan/maahan
- hyvää tutkimustietoa tulisi levittää käytäntöihin
- Muistiliiton kokoama työryhmä on laatinut Hyvän hoidon kriteeristön. *Hyvän hoidon kriteeristö* on työkirja työyhteisöille muistisairaiden ihmisten hyvän hoidon ja elämänlaadun kehittämiseen ja arviointiin. Se ohjaa muistityön ammattilaisia muistisairaahan ihmisen toiveet ja tarpeet huomioivaan hoivaan, kuntoutukseen ja hoitoon. Suunnattu pitkäaikaisyksiköiden ammattilaisille ja löytyy osoitteesta <https://www.muistiliitto.fi/fi/tuki-ja-palvelut/luettavaa-ja-tekemista/hyvan-hoidon-kriteeristo>
- 2019 Muistiluotsi aloittaa Aivoterveyslähettiläs -toiminnan vapaaehtoistoimijoille – Muistiluotsin tai Muistiyhdistyksen toimesta päivän koulutus – tiedottaa esim. eläkeläisryhmissä aivoterveysasioista – Muistiliitolta saa tähän materiaalin. Katso liitteenä oleva Sinusta aivoterveyslähettiläs? -esite.
- Muisti- ja ikäystävällinen asuminen ja asuinympäristö – opaskirja löytyy osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4806-4>

KYSYMYKSIÄ JA KOMMENTTEJA ESITYKSEN JÄLKEEN

- Kun vapaaehtoiset ulkoiluttavat hoitokodin väkeä, tulee ulkoilutettavilla olla talveenkin sopiva vaatevarustus. Ellei hoitokodin asukkailla ole esimerkiksi pipoa, mistä se saadaan?
- Satakunnan vanhusneuvoston kautta toivotaan vietävän viestiä kontakteilleen, jotta muistisairauksiin sairastuvat saataisiin ajoissa hoidon ja lääkityksen piiriin.
- Nakkilassa toimii muistikahvila – tehty yhteistyössä Muistiluotsin kanssa
- aivoterveyslähettiläs sopii erinomaisesti eläkeläisjärjestöjen kokouksiin puhumaan
- aivourheiluliitto – porukka, joka tuo erilaisia älypelejä tilaisuuksiin. Lisätietoa löytyy osoitteesta <http://aivojumppa.fi/index.html>
- Satakunnassa on laitoshoidon muuta Suomea vähemmän – miten vältetään laitoshoidon – mitkä olisivat kolme asiaa:
 - 1) keski-ikä korjausliikkeet omaan terveyteen, koko elinkaareissa huomioidaan terveysasiat, jolloin riski sairastua muistisairauteen siirtyy myöhemmäksi tai se voidaan jopa välttää kokonaan
 - 2) muistisairauksien huomaaminen ajoissa – tällä hetkellä sairauden pysäytys- tai parantumiskeinoja ei ole tiedossa
 - 3) omaishoidon tukeminen ja palveluneuvonta, perheiden mukanaolo valmennuksessa – henkinen jousto ja venyminen kasvaa – sairastuneen persoona muuttuu sairastumisen myötä – hoitajalle tuki – on paikka mihin ottaa yhteyttä
- tiedottaminen on todella tärkeää, tähän sairauteen liittyy vielä paljon mystiikkaa eikä tajuta, että oireet liittyvät aivotoimintaan. Omaishoitajien tukeminen on tärkeää – omaishoitajat voivat väsyä ja uupua – tiedottamista pitäisi kehittää todella paljon – voisi osaltaan auttaa muistisairausta olemaan pidempään kotona. Omaishoitajat ovat mainiota kokemusoppaita ja omaavat vankan asiantuntemuksen – mutta moni ei halua enää ajatella koko asiaa ainakaan heti omaishoidon päätyttyä, koska kokemus on ollut niin rankka
- työterveyshuollon pitäisi reagoida asiaan voimakkaammin työikäisten osalta – muistisairaus on pitkään orastava – mutta siihen tartutaan vasta kun oireet ovat ilmeiset – ennakoiva toimintatapa helpottaisi paljon – ennakoiva hyvinvointityö on erittäin tärkeää
- kuljetuspalvelusta: Kun jalat vielä pelaavat, ei ole oikeutta kuljetuspalveluun. Mutta jos henkilö saisi palvelun käyttöön ajoissa ennen kuin muisti menee – helpottaisi pärjäämistä kotiympäristössä, kun vielä oppisi uuden käytännön. Kun sairaus etenee, eivät aivot enää opi uutta asiaa. Julkinen toimija ja yhdistystoimijat voisivat paremmin yhdistää voimansa ennakointiin käsitellen varsinaista asiaa ja tiedottamista. Aktiivista ennakoivaa tiedottavaa yhteistyötä tarvitaan.
- painotetaan, että kuntien vanhusneuvostojen toivotaan keskustelevan tahollaan näistä asioista

3. Sote-koordinaattori Minna Nevalainen - Satakunnan maakuntauudistus

SATAKUNNAN PALVELULUPAUS JA SEN TYÖSTÄMINEN

- Nevalainen työskenteli aikaisemmin Yhteisvoimin kotona -hankkeella
- sotekoordinaattoreita on jokaisessa maakunnassa yksi ja heidän tehtävänsä vaihtelevat
- palvelutarpeen kartoittaminen – tarjottavien palvelujen tulee perustua tarpeeseen – käytetään strategia- ja palvelulupaustyössä
- asiakaslähtöisyys tärkeää – pitkän aikavälin tavoitteet ja arviointi

- palvelulupaus = maakunnan asukkaille osoittama tahdonilmaisu siitä, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja käytännössä toteutetaan
- kaikki liittyy vielä koko sosiaali- ja terveydenhuollon kenttään ja maakuntastrategiaan
- palvelutarpeesta on monia eri määritelmiä
- Satakunnan suunnitelma ikäihmisten yhteen sovitetusta palvelukokonaisuudesta 2019-2015 (2030) löytyy osoitteesta <https://www.satakunta2019.fi/wp-content/uploads/2018/09/Satakunnan-ik%C3%A4strategia-versio-0.3.pdf>
- ylipainoisuutta, tupakointia ja päihteiden käyttöä on Satakunnassa verrattaessa muihin maakuntiin – tähän kiinnitetään huomiota
- paketti on iso ja valmistuttuaan viedään päätettäväksi maakuntavaltuustoon
- valmistelutyötä tehdään yhdessä asukkaiden ja sidosryhmien ja päättäjien sekä henkilöstön kanssa – laaja kokonaisuus – halutessaan voi vaikuttaa
- saatavuus ja saavutettavuus tärkeitä – hyvä huomioida myös laatu, integraatio ja vaikuttavuus (*Integraatio* tarkoittaa kahden erillisen yhdistämistä tai keräämistä yhdeksi kokonaisuudeksi – Wikipedia)
- julkaistaan maakunnan sivuilla ja on asukkaiden nähtävissä – seurantaa ja arviointia tulee, että miten toteutuu. Tehdään jotakin ellei toteuteta = perusajatus.
- Palvelut asiakaslähtöisiksi kärkihanke PASI-hanke – verkossa kaikkien nähtävillä: <https://stm.fi/documents/1271139/6815801/PASI-hanke+ja+palvelusetelikoelun+teht%C3%A4v%C3%A4+ja+tavoitteet.pdf/c36da7f6-4a05-435b-aadf-ad1de7712229/PASI-hanke+ja+palvelusetelikoelun+teht%C3%A4v%C3%A4+ja+tavoitteet.pdf.pdf>
- valmistelua tehty tähän asti ja nyt alkamaisillaan osallistamisvaihe
- SuomiAreenan kansalaistorilla 2018 – kysyttiin, minkälaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja sinä tarvitset? 196 vastasi – keski-ikä oli reilut 60 vuotta, vastaajista suuri osa naisia. 30 vastaajaa oli muista maakunnista. Paljon vastaajia Porista. Lue lainaukset power pointista (liitteenä). Terveyskeskus ja lääkäri tärkeimpinä, aikaa kuunnella, suomen kielellä palvelua. Nykyisistä palveluista ei tullut paljon kritiikkiä, parannusehdotuksia tuli vanhustenhoitoon ja nykyisiin palveluihin sekä niiden saatavuuteen. Hyvää hoitoa sitten kun tarvitsen – Tiedän mistä palvelun saan – Palveluita myös maaseudulle (esim. kiertävä terveydenhuollon auto). Jatkossa käydään tilaisuuksissa kysymässä vastaavia asioita.
- nyt kerätään tietoa työskentelyn pohjaksi. Asiakirja tulee myös Satakunnanvanhusneuvostolle kommentoitavaksi
- kysymyksiä / kommentteja: palvelusisällön keskeinen viesti on vuorovaikutus ja osallisuus – pitää oppia tekemään palvelut niin, että palvelun tuottaja tai kohde kokee, että palvelu on hänelle tehty niin, että hän voi siihen vaikuttaa (sisältöön ja prosessiin) – sosiaalinen kontakti ja mukana olo - joskus koetaan oltavan ulkopuolisia ja ilman kontaktia – miten luoda palvelulupaus, mikä on osallistavaa ja vuorovaikutuksessa asiakkaan kanssa tapahtuvaa. Järjestäjän puolesta (tuleva maakunta) mahdollisimman paljon tulisi pyrkiä hyödyntämään yhdistystoiminnan ja vapaaehtoistyön mahdollisuus. Yhdistykset ja vapaaehtoistyötä keskeiseen rooliin.
- Miten Suomeen saataisiin vapaaehtoistyön kulttuuri, missä jokainen tekee vapaaehtoistyötä jo koulusta alkaen. Kukin tekisi jotakin vapaaehtoistyötä – tapa toimia yhteiskunnassa. Kansalaistaidon tunnint takaisin.

- ne, jotka tarvitsisivat eniten palvelulupausta, eivät ole mukana palvelulupausta rakentamassa – hiljainen väki – vuoropuhelumahdollisuudet puuttuvat – kävelevät muistavat aktiiviset ovat tässä mukana – millä hiljaiset saadaan mukaan. Vastauksena tähän: mahdollisimman paljon eri foorumeita, jalkautuminen toreille. Osallistaminen ei ole sama kaikille – joku haluaa netissä kirjoittaa jonkin asian, jollekin sopii keskustelu. Ikinä ei tavoiteta kaikkia. Osallisuudessakin on eri tasoja.
- yhteiskunta muuttuu kovaa tahtia – ne, jotka ovat mukana, ovat mukana ja ne, jotka eivät ole, putoavat pois. Vaarana on, että osa väkeä unohtuu. Tieto välittyy niille, joilla on kanavat ja välineet. Muut kaukana kokonaisviestistä.
- maakunnallinen vanhusneuvosto on se taho, mihin vaihtoehtoja voisi tuoda keskusteluun – mitä sen tulisi pitää sisällään – kysely vanhusneuvostoille – miten määrittelevät hyvän palvelun – mitä heille kullekin tarkoittaa hyvä palvelu
- kevään työseminaariin palvelulupaus mukaan?

4. LÄSNÄOLIJOIDEN TOTEAMINEN

Laitettiin nimilista kiertämään. Irma Roininen (sekä varajäsenensä), Leea Hiltunen (ja varajäsenensä) olivat poissa. Jäsenten lisäksi paikalla kokouksen ajan Minna Nevalainen (Satakunnan palvelulupaus) ja Marja Takala (Varsinais-Suomen ja Satakunnan Muistiluotsi)

5. EDELLISEN KOKOUKSEN 7.6.2018 MUISTION TARKISTAMINEN

- hyväksyttiin

6. KESKUSTELU KUNTIEN VANHUSNEUVOSTOJEN TOIMINTAKERTOMUKSISTA, Satakunnan vanhusneuvoston kommentit pyydetty 30.9 mennessä

Kolme Satakunnan vanhusneuvoston jäsentä lähetti kommentteja kuntien vanhusneuvostojen toimintakertomusten vertailupyyntöön. Todettiin, että meillä toimii joka puolella maakuntaa vanhusneuvostot ja ne poikkeavat toisistaan. Kunnittaiset tarpeet ovat kullakin erilaiset. Yleiskommenttina, että olemme melko hyvässä tilanteessa verraten muutaman vuoden takaiseen. Nykyään tunnistetaan selkeämpänä vanhusneuvostotyyppinen toiminta.

Todettiin, että monissa toimintakertomuksissa oli mainittu monia erityyppisiä tapahtumia. Päätettiin perustaa kuntien vanhusneuvostojen kanssa yhteinen hyvät käytännöt -sivusto, jossa vinkkejä esim. tapahtumien järjestämiseen. Järjestelyt ja toimintatavat jakoon kaikille, ettei kenenkään tarvitse lähteä rakentamaan omaa tapahtumaansa nollasta. Tavoitteena maakunnan yhteinen sivusto, missä vertaillaan ja kerrotaan, että meillä onnistui tämä ja tämä. Esimerkkejä hyvin onnistuneista tapahtumista. Kenties Satanen – lehden tapainen voisi olla osaltaan, jossa henkilö- ja yhdistyspohjalta haastatteluja. Sihteeri valmistelee Satakunnan vanhusneuvoston sivuille.

Päätettiin kutsua vanhusneuvostojen puheenjohtajat koolle vaihtamaan mielipiteitä ja hyviä ideoita Satakunnan vanhusneuvoston kanssa. Tapaaminen voisi olla osa työseminaaria tai erillinen – tavoitteena yhteinen linja. Pientyöryhmä suunnittelee aiheita puheenjohtajatapaamiseen ja pohtimaan lisää, miten tapaamisesta saadaan toimiva ja hyödyllinen. Tapaamiseen voi koko Satakunnan vanhusneuvosto vaikuttaa lähettämällä

omat ehdotuksensa ja toiveensa tapaamisen sisällöstä Satakunnan vanhusneuvoston sihteerille.

7. KUNTIEN KOMMENTIT VANHUSNEUVOSTOSELVITYS oman kunnan vanhusneuvoston toimintaan verraten, saapuneet kommentit jaetaan.

Todettiin, että jokaisessa kunnassa on varmasti käyty selvitys läpi, mutta kommentteja tuli vain kolmelta kunnalta: Huittinen, Karvia ja Ulvila. Todettiin, että kaivataan lisää hyviä käytäntöjä oman kunnan vanhusväestölle. Tehty vanhusneuvostoseelvitys on hyvä ja käytettävissä jatkossakin. Eläkeliiton Seppo Mustosen jakamat aineistot löytyvät <http://www.satakuntaliitto.fi/vanhusneuvosto> - seminaariaineistot - Eläkeliitto Seppo Mustonen esitykset 11.4.2018 ja sen alta löytyvät esitykset Maakunnallinen vanhusneuvosto, Osallisuus ja vaikuttaminen jämäkoityy uudessa kuntalaissa sekä Toimiva vanhusneuvosto ja sen tunnusmerkit.

8. YLEISÖSEMINAARI 2018 valmistelujen tilanne

Facebookissa <https://www.facebook.com/events/269567977221463/> on yleisöllä mahdollisuus esittää etukäteen kysymyksiä 23.10.2018 klo 14 alkavan yleisöseminaarin yhteydessä järjestettävään paneelikeskusteluun. Sihteerille lähetetään Satakunnan vanhusneuvoston jäsenille ja varajäsenille sekä maakunnan vanhusneuvostojen sihteeereille ja puheenjohtajille viestin siitä, että heillä on mahdollisuus esittää toivomuksia paneelikeskustelun aiheiksi. Esimerkiksi yksi mieleen nouseva sana voi jo riittää. Esim. mitä on toimintakyvyn säilyttäminen tai mistä iloitsemme, miksi nuoret ja lapset ovat meille tärkeitä kaikissa elämän vaiheissa tai itsemääräämisoikeuteen liittyvät asiat. Teemana seminaarissa on Ihanat ikäpolvet – ikäpolvien kohtaaminen. Toiveet ja kysymykset pyydetään sihteerille 18.10 mennessä ja paneelin puheenjohtajan Aku Kelton kanssa käy sihteerille tulleet kysymykset läpi 19.10.

Seminaarin juliste oli kokouksessa kommentoilla. Päädettiin lisäämään vaakuna mukaan, muutoin juliste todettiin toimivaksi. Kullekin vieraaksi saapuvalla tarjoaa Satakuntaliitto kahvin ja pullan Agorasalissa lipuketta vastaan. Lipukkeen saa ilmoittautumispisteestä Agorasalissa.

9. KEVÄÄN TYÖSEMINAARI 10.4.2019

Kevään työseminaari päätettiin järjestää keskiviikkona 10.4.2019. Kuntien vanhusneuvostojen puheenjohtajien kanssa järjestettävä keskustelutilaisuus joko tähän seminaariin tai erillisenä. Palvelulupaus mahdollisesti kokonaisuutena mukana.

10. MUUT ASIAT

- 9.10 Harjavalta, Nakkila ja Kokemäki järjestävät yhdessä Hyvinvointipäivän Harjavallassa klo 10-15.
- Ikäinstituutin Voimaa vanhuuteen – iäkkäiden terveysliikuntaohjelma hankkeeseen haettiin kahta riippumatonta jäsentä. Asia siirrettiin Rauman ikäihmisten neuvoston päätettäväksi.

- Jouko Silvola mainitsi vielä, että Merikarvia ja Siikainen tekevät vuorovuosin vanhuksille suunnatun juhlan. Tänä vuonna se on Merikarvialla. Mainiota kahden kunnan välistä yhteistyötä.

11. SEURAAVA SATAKUNNAN VANHUSNEUVOSTON KOKOUS

- tiistaina 11. joulukuuta klo 10 – paikka vielä auki. Kokous alkaa klo 10, jonka jälkeen nautitaan joululounas.

12. SEURAAVA PIENTYÖRYHMÄN KOKOUS 5.11.2018 klo 10 Satakuntaliitto neuvotteluhuone 3

13. KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Kokous päätettiin klo 15.